

ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ ВУЗУ ПО ПІДГОТОВЦІ МАЙСТРІВ ПРЕВЕНТИВНОГО ВИХОВАННЯ

Система профілактики соціальних відхилень серед молоді, що складалася впродовж довгих років у нашій державі на основі адміністративно-правових мір превентивного впливу, перестала відповідати новітнім вимогам розвитку суспільства, яке розвивається на основі гуманізації усіх сфер його діяльності. І насамперед освітньо-виховної. Бо саме вона є провідним ланцюжком головних пріоритетів, що мають відродити справжні життєві цінності і призупинити моральну деградацію людини – джерела породження кримінальних традицій і звичаїв у молодіжному середовищі і, перш за все, підлітковому.

При новому підході до вирішення справи слід обов'язково пам'ятати, що подолання кризових явищ маргінального характеру потребує врахування в превентивній роботі досягнень всесвітньо відомих педагогічних лабораторій А.С.Макаренка [1] і В.О.Сухомлинського [2]. Вони першими з педагогів проголосили, що людина погана тому, що вона знаходилась у поганій соціальній структурі, у поганих умовах. А горезвісні дитячі “правопорушення і злочини – найяскравіші показники слабкості виховання”.

Звідси можна зробити важливий для оновлюваної профілактичної системи виховання висновок. Не дивлячись, що профілактикою девіантної і делінквентної поведінки серед неповнолітніх займаються юристи, кримінологи, медики, а також психологи і соціологи, визначальним в ній має бути педагогічний аспект попередження.

Новий підхід до профілактичної роботи адекватний соціально-педагогічному феномену гуманізації, що переносить акцент роботи з молоддю у площину глибокої поваги до особистості, а не відчуженості від неї. Цей відомий постулат зайвий раз підтверджує правомірність актуальної тези, що злочин краще попередити, ніж потім карати за нього.

Тому ми поділяємо думку тих вітчизняних і зарубіжних дослідників превентивної педагогіки, які ініціюють виділення з педагогічної науки сфери педагогічної профілактики в “самостійний вид педагогічної діяльності” (В.М.Оржеховська [4], В.О.Попов та інші), технологія якої, на жаль, ще майже не вивчена. В рівній мірі це стосується і такого важливого завдання як спеціальна підготовка кваліфікованих майстрів превентивного виховання.

Нагадаємо, що першим у вітчизняній практиці, хто зрозумів нагальну необхідність такої перебудови, був В.О.Сухомлинський. Ще в кінці 60-х років видатний педагог організував у знаменитому Павлиші психологічний семінар з проблем індивідуального підходу до важких дітей, на базі якого вперше почала вестись цілеспрямована підготовка фахівців превентивної роботи на науковій основі [3]. Сьогодні, безумовно, ще важко прогнозувати якою саме буде масштабна система вузівської підготовки вкрай потрібних майстрів превентивного виховання і настільки швидко це відбудеться. Але безперечно те, що вона вже назріла і вимагає серйозного теоретичного

осмислення і практичного удосконалення. Тим більше, що традиційними вузівськими програмами з педагогіки орієнтація на підготовку нового фахівця сучасної школи покищо не передбачена.

Деякі спроби виправити становище були зроблені на педагогічному факультеті нашого університету. Його науковці, у тісній співпраці з практиками, два роки тому вперше створили комплекс нових програм. Спочатку спецкурсу "Основи превентивної педагогіки" для студентів спеціальності "Початкове навчання", а потім об'ємного навчального курсу "Превентивна педагогіка" для студентів спеціальності "Практичні психологи".

В їх основу покладено розробку і вивчення конкретних технологій, зорієнтованих на профілактику як девіантних і делінквентних, так і адиктивних форм поведінки засобами педагогічних впливів на особистість. Бо саме педагогічний аспект попередження стає сьогодні провідним.

В процесі лекційної і практичної роботи, студентам надається можливість глибоко засвоїти один з найважливіших принципів превентивної педагогіки, який полягає у вторгненні в асоціальну ситуацію розвитку учня, його сім'ї, оточення. А також формування умінь і навичок практичної роботи по попередженню деструктивних факторів, що породжують правопорушення та інші негативні прояви у поведінці юнаків і дівчат.

В роботі по підготовці вчителя до превентивної діяльності ми обов'язково враховуємо дані аналізу причин правопорушень учнівської молоді, які ретельно прослідковують студенти за програмами роботи наукових проблемних груп і гуртків. Результати їх досліджень свідчать, що надійною перешкодою на шляху до протиправних дій є високі моральні якості молодої людини. Тому одним із важливих завдань вузівської підготовки педагога до профілактичної діяльності має бути формування у нього умінь і навичок кваліфіковано виховувати у школярів моральну стійкість — ознака міцного морального здоров'я. Вона дає широку можливість учневі стати не тільки людиною активної життєвої позиції, але й не піддаватись стихійним і негативним впливам інших.

Дійовим способом правильної моральної оцінки різних явищ антропосоціального світу дитини і кваліфікованого вирішення завдань превентивної педагогіки стало глибоке переосмислення на факультеті суб'єктів педагогічної практики студентів. Із вузького шкільного об'єкту у нас вона значно розширила і поглибила свої навчально-практичні горизонти. Це відбулось за рахунок ефективного використання створених у місті різноманітних суб'єктів служб у справах неповнолітніх (центри соціальної адаптації молоді, психологічні консультпункти, навчально-виховні соціально-реабілітаційні дитячі комплекси, школи-інтернати, дитячі притулки, розподільники тощо). В них якісно на новій основі вперше проходять педагогічну практику майбутні організатори превентивної роботи з дітьми, підлітками і молоддю, які теж, до речі, високо оцінюють надані їм можливості всебічного здійснення професійного зростання.

Народження новітньої педагогічної технології "превентивна педагогіка" — це не просто введення в традиційну програму виховання нових спецкурсів, програм чи навчальних курсів по вивченню проблем превентивного виховання. А й наповнення людяністю як самого викладання, так і практичної профілактично-виховної роботи з педагогічно занедбаними, важкими дітьми і їх неблагополучними сім'ями.

Як бачимо вузівська теоретична й практична підготовка фахівця

нового направлення в педагогічній діяльності вчителя має обов'язково враховувати серйозні перебудовчі процеси, що відбуваються сьогодні в структурних ланках і самих профілактичних органів. Зокрема служб у справах неповнолітніх, на замовлення яких наші студенти вже постійно виконують і успішно захищають дипломні роботи з найскладніших проблем превентивного виховання учнів. А змістовні методичні розробки широко включаються в систему попереджувальних заходів, що проводяться в місті з участю наших студентів.

В цілому ж це значно активізує процес висококваліфікованої підготовки майстрів превентивної роботи. Це важливо ще й тому, що роль шкільного педагога і психолога у профілактичному процесі помітно зростає.

Література:

1. Макаренко А.С. Художественная литература о воспитании детей // Пед. соч.: В 8 томах. – М., 1986. – Т.7. – С. 26 – 50.
2. Сухомлинский В.А. Разговор с молодым директором школы // Избр. произв.: В 5 томах. – К., 1980. – Т.4. – Беседы 4 – 5.
3. Натанзон Э.Ш. Трудный школьник и педагогический коллектив: Пособие для учителя. – М., 1984. – 96с.
4. Оржеховська В.М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх / Навч.-метод. посібник. – К., 1996. – С.65.

К.Р. Федорук, Л.Г. Потынга

ИНТЕГРИРОВАННЫЙ ПОДХОД КАК ФАКТОР МОДЕРНИЗАЦИИ СРЕДНЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Новые подходы к проблеме качества среднего профессионального образования и, в частности, медицинского, вступают в противоречие с преобладающей современной традиционной дискретно-дисциплинарной моделью реализации содержания обучения. Новые общественно-экономические отношения, а также изменение требований к современному специалисту-медику обуславливают необходимость ее коррекции.

Это подтверждается следующими причинами:

во-первых, модернизация общественной жизни, задающая новые цели образования, предъявляет повышенные требования к общей образованности специалиста;

во-вторых, внешней рамкой реформирования системы среднего профессионального образования является модернизация образования, которая определяет необходимость организации данного процесса педагогом, обладающим соответствующим уровнем культуры и компетентности.

Педагог, преподаватель, являющийся ключевой фигурой в образовании, сегодня не только воплощает образовательную программу в учебный процесс, но и непосредственно участвует в формировании содержания образования, в его обновлении. Именно он формирует будущего специалиста и как конкурентоспособного работника и как личность, способную к саморазвитию. Поэтому именно ему, субъекту среднего профессионального медицинского образования, надлежит в первую очередь овладеть модернизированными технологиями.

Стандартизация, компьютеризация и всеобщее тестирование – три продекларированные «кита» модернизации – задают те перспективы,